

SETBİR süt ve ette 2018-2019 raporunu açıkladı

SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı Tarık Tezel, süt ve ette 2018-2019 raporunu açıkladı.

İHA - 03.01.2019

Türkiye Süt, Et, Gıda Sanayicileri ve reticileri Birliği (SETBİR) Yönetim Kurulu Başkanı Tarık Tezel, süt ve ette 2018-2019 raporunu açıkladı.

Türkiye’de 2017 yılında 20,7 milyon ton çiğ süt üretildiğini, 2018 yılı çiğ süt üretiminin ise 2017’ye oranla yüzde 10 bir artışla 22,7 milyon ton seviyesinde gerçekleşeceğini tahmin ettiklerini belirten Tezel, "Geçen yıl, yüzde 3,2 oranında protein ve yüzde 3,6 oranında yağ değerlerine sahip çiğ süt için Ulusal Süt Konseyi (USK) tarafından belirlenen litre tavsiye fiyatı, 1 Ocak-31 Ocak 2018 tarihleri arasındaki dönem için 1,40 TL idi. Bu tavsiye fiyatı, 1 şubat-30 Haziran 2018 tarihlerini kapsayan dönem için 1,44 TL oldu; buna 0,09 TL soğutma bedeli eklenerek, tavsiye fiyat toplamda 1,53 TL/Litre olarak belirlendi. Ardından, 15 Ağustos-31 Aralık 2018 tarihlerini kapsayan dönem için ise 1,70 TL/litre olarak ilan edildi. 2018 yılının sonuna geldiğimizde Tarım ve Orman Bakanlığı, retici, sanayici ve tüketicisi ile enflasyonla mücadeleyi hep birlikte kollayan bir ilke imza attı. Hem reticinin artan maliyetler karşısında girdiği sıkıntıya, hem içinde bulunduğumuz koşullarda pazarın daralması ile sanayicinin hammadde maliyetlerine omuz vermeye, hem de tüketicisi fiyatlarına destek olmak üzere, çiğ süt destekleme bedellerini 25 kuruşa yükselterek ciddi bir piyasa regülasyonu modeli ortaya koydu" dedi.

Sektörün dış ticaretine bakıldığında ise 2018 yılında ihracatın bir önceki yıla oranla yüzde 2,7 oranında daraldığını kaydeden Tezel, "Bu daralma ile sektörün ihracat cirosunun da yüzde 5 oranında düşerek 320 milyon dolar seviyesinde gerçekleşeceği görülüyor. 2017 yılında 191 bin 638 ton karşılığında 335 milyon 341 bin dolar tutarında süt ürünü ihracatı gerçekleşmişti. Bu da süt ürünleri sektörünün 2018 yılını 320 milyon dolar seviyesinde bir ihracat tutarı ile kapatacağını gösteriyor. İthalatta ise 104,2 milyon dolar ile 2017 yılına oranla yüzde 15,25 bir artış söz konusu" ifadelerini kullandı.

Sütte 2019

SETBİR Yönetim Kurulu Başkanı Tarık Tezel, iğ süt üretiminin 2019 yılında, 2018 yılına göre yüzde 7 oranında artmasını beklediklerini söyleyerek, "2018 yılında yüzde 70’i genç dve ve yüzde 30’u gebe olmak üzere 120 bin baş süt

hayvanı ithal edildi. Türkiye süt ürünleri ihracatının 2019 yılında, 2018 seviyelerinde gerekleŖeceđini tahmin ediyoruz. İhracatımızın artması, rekabet gücümüzün artmasına bağlı. Rekabet gücümüzü artırmaya yönelik bir toparlanma ise ancak çiğ sütte kalite-fiyat dengesi ile oluŖacak. Bu kapsamda verilecek ihracat desteklemeleri de elimizi gclendirecek. 2018'deki geliŖmeler bir kez daha gstermiŖtir ki i piyasasının regülasyonu ve sürdürülebilir bir büyüme için en önemli kaldıraç ihracattır. Bu hem milli ekonominin ihtiyaı olan döviz girdisini sağlayacak, hem de sektörün tüm paydaŖlarının yeni yatırım hevesini teŖvik edecektir. Dolayısıyla sektörün vizyonunda ihracatın önemli bir yer tutması gerekirken, uluslararası rekabeti göz önüne aldığımızda ihracatta desteklemelere ihtiyaç var. İhracatımız içinde özellikle katma değeri yüksek ürünleri de özel bir destekleme kapsamına alarak ton baŖına ihracat değerimizi yükseltmeliyiz. Süt rnlerinde ihracatımız yıllara göre 300-350 milyon dolar arasında bir seyir izliyor. Sektörümüzün eriŖmiŖ olduğu tecrübe, bilgi, teknoloji birikimi ve kapasite çok daha yüksek bir potansiyele sahip. Ancak bu beklentilerin hepsi yurt içinde süt ve süt ürünü tüketiminin artmasına bağlı. Tketicimizin daha çok süt içmesini, süt ürünü tüketmesini arzu ediyor, sivil toplumun ve kamunun bunu teŖvik etmesini bekliyoruz" dedi.

Ette 2018

Türkiye'de kırmızı et üretimi 2017 yılında, bir önceki yıla göre yüzde 4 oranında azalarak 1 milyon 126 bin ton olarak gerekleŖtiđi bilgisini veren Tezel, "Bu miktarın 987 bin tonu sığır etiydi. 2018 yılının ilk üç çeyreğinde ise 859 bin ton kırmızı et retilmiŖ olup, bu miktar, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 3,36 oranında bir artıŖa karŖılık geliyor. Buradan hareket ile 2018 yılı sonunda kırmızı et üretiminin yaklaŖık yüzde 3,5'lik artıŖ ile 1 milyon 165 bin ton olmasını öngörüyoruz. Ülkemiz kırmızı et üretiminde yeterli hayvan kaynağına sahip olmadığı için vatandaŖın daha hesaplı kırmızı et tüketmesi amacıyla son iki yılda zorunlu olarak yüksek miktarlarda yapılan ithalat bir bakıma meyvesini göstermeye baŖladı. 2018 yılı sonu itibariyle kırmızı et arzında bir sıkıntı yok. KiŖi baŖı kırmızı et tüketiminde 14,7 kg seviyesine geldik. Dünya kırmızı et üretiminde yüzde 1,5 pay ile 11'inci sıradayız" değerlendirmesinde bulundu.

Ette 2019

Tezel, 2019 yılında Türkiye'nin ihtiyaı olan et üretim miktarına ulaŖılabileceđi ümidini yakaladığının altını çizerek, "2018 yılında piyasasının regülasyonunu sağlamak üzere yapılan ithalat, 2019 yılına stokla girilmesini sağladı. Ŗimdi ihtiyaç olan damızlıkların belli bir plan dhilinde temin edilerek, kendine yeten bir kırmızı et sektörü için 2020 sonrası planlarımızı yapmalıyız. Dolayısı ile bu

yılın hedefi 1,5 milyon ton et üretimi olmalı. Ancak bu üretimi gerçekleştirebilmek için her şeyden önce besi hayvancılığında verimlilikleri artırmak gerekiyor. Bugün 250 kg olan ortalama karkas ağırlıkları 300 kg'a çıkarmalı, karkasta kemik oranı ise kombine ırklarda yüzde 17'ye, etçi ırklarda ise yüzde 15'e düşürülmeli. Bu hedef, yurtiçi kırmızı et üretiminde en temel önceliğimiz olmalı" dedi.

Hedefler ve beklentiler

SETBİR olarak en genel ve temel beklentilerinin, uzlaşma içinde asgari müştereklerde birleşen, nihai tüketicimizin sorumluluğunu birlikte paylaşan, uluslararası pazarlarda rekabet hedeflerine birlikte odaklanan ve kalite bilinci ile ortak hedeflere birlikte inanmış bir sektörel iklim kavuşma olarak açıklayan Tezel, "Süt sektörünün en temel sorunu, istikrarlı ve hayvan besleme maliyeti ile ilişki kuran bir fiyatlandırma ve destekleme modelinin kurulamamış olması. Önerimiz, çiğ süt tavsiye fiyatının, bir taban fiyat olarak yılda bir kez belirlenmesi ve takvim yılı boyunca ülkemizin her yerinde uygulanmasının sağlanması. Bu taban fiyat ile birlikte taban kalite (yağ, protein, mikrobiyolojik yük) değerleri de açıklanmalı. Fiyat, toplanmış ve soğutulmuş süt fiyatı olmalı. Mevsimsellik nedeniyle oluşan arz-talep kaymalarını telafi edecek (müdahale alımı gibi müdahale satışını da öngören) bir müdahale sistemi kurulmalı. Süt fiyatı ile hayvan besleme maliyeti arasında karşılıklı bir değer (parite) belirlenmeli ve yıl boyunca bu paritedeki sapmaları telafi edecek bir çiğ süt destekleme sistemi oluşturulmalı" ifadelerini kullandı.

Çiğ sütün toplanmasında, süt hijyeni riskleri ve toplama maliyetlerini yükselten uygulamaların israfa yol açtığını vurgulayan SETBİR Başkanı "Süt, sağımından itibaren en geç iki saat içinde + 4 C'ye soğutulmalı. Ancak merkezi toplama yerine, kapı kapı süt toplanması nedeni ile mikrobiyolojik yükün artması, sütün niteliğinin bozulmasına neden oluyor. Bunu önleyebilmek için sütün üretildiği yerleşim merkezlerine süt toplama ve soğutma merkezleri kurulmalı. Üretici, sütünü bu merkezlere mutlaka kendi getirmeli. Sıcak süt, destekleme kapsamından çıkarılmalıdır. Kırmızı et sektöründe ise kesimden başlayarak tüketiciye kadar olan zincirde, kayıt dışını destekleyen, haksız rekabete yol açan, halk sağlığını tehdit eden ivedilikle iyileştirilmesi gereken uygulama alanları mevcut. Kesim standartları ve karkas sınıflandırması belirlenerek kalite odaklı, haksız rekabeti önleyici, tüketici memnuniyetini hedefleyen uygulamalara geçilmeli. Eski, iyi hijyen şartlarından yoksun, çevre duyarlılığı olmayan mezbahalar çağın ve yasaların gereklerine uygun hale getirilmeli. Sektörde kesimhaneler ile perakende satış noktaları arasındaki aracılar yasal

düzenlemeler ile orta-dan kaldırılmalı. Hayvan pazarlarında denetimler standart bir sisteme kavuşturulup sıklaştırılmalı. Et ve et ürünleri sektörü, küresel tarım ve gıda içinde en hızlı gelişen alt sektörlerden birisi olarak kabul ediliyor. Uzmanlara göre, yetişkin bir birey günde 70 gram kırmızı et tüketmeli. Bu hesaplara yüksek genç nüfus oranımızı da göz önüne alırsak 80 milyonluk nüfusumuza göre yılda ortalama kişi başı 25 kilo kırmızı et tüketmemiz gerekiyor" dedi.

İç piyasada kırmızı ette arz yetersizliğinin nedeni

Tezel, Türkiye'nin iç piyasada kırmızı ette arz yetersizliğinin dört önemli kök nedeni olduğunu belirterek nedenleri şöyle sıraladı:

"Sürülerde gebelik oranı ve döl veriminin düşüklüğü.

Özellikle buzağı ölümleri ve hastalık nedenleriyle yaşanan kayıplar.

Etçi ve kombine ırk hayvan sayısının azlığı.

Hayvan hastalıkları ile etkin mücadeledeki yetersizlik".

Bu süreçte, teşvik ve destekleme amaçlı tüm girişimlerin odağında kalite ve verimlilik olması gerektiğini belirten Tezel, "Bu gelişmelerin istenen sonucu vermesi ile besi hayvancılığı ve et üretimi için umut vaat eden bir geleceğin bizi beklediği inancındayız. Diğer yandan hayvancılıkta en önemli yetiştirme unsuru, kaliteli ve yeterli miktarda kaba ve kesif yem ihtiyacının karşılanmasıdır. Yurt içi üretim yeterli değil. İhtiyaç büyük oranda ithalat ile karşılandığından, dövizle bağlı istikrarsız bir piyasa hüküm sürüyor. Kesif yem üretiminin yüzde 60'ı ithal girdilere dayanıyor. Çiğ süt ve kırmızı et maliyetlerini önemli ölçüde etkileyen yem fiyat istikrarı için yem sektörü desteklenmeli. Kaba yem ihtiyacının karşılanması için hayvancılığa dayalı yem bitkisi üretimi teşvik edilmeli. Meraların, ihtisas sahibi üreticilere, ıslah şartıyla kiralanacağı bir düzen getirilmeli" şeklinde konuştu.

Sonuç olarak, halkın en kaliteli ve en hesaplı hayvansal protein kaynağı ile beslenmesini sağlaması ve bunun sürdürülebilmesi gerektiğini vurgulayan Tezel "Bize göre, bu hedeflere ulaşabilmek için öncelikle yapılması gereken dört şey var; Kayıt dışını ortadan kaldırmalıyız. Fiyat istikrarını sağlamalıyız. Arz-talep dengesini sürdürülebilir bir yapıya kavuşturmalıyız. Süt ve et ürünlerine yönelik bilgi kirliliğini gidermeliyiz" dedi.

Yurtiçi hayvan kaynağını geliştirmek ve bugün 80 milyon olan, 2023'te 87 milyon, 2050'de 105 milyon olması öngörülen nüfusun kırmızı et kaynaklı hayvansal protein ihtiyacını karşılayabilmek için hayvan sayısını artırmak, bunun için de hayvancılığa yatırım yapmanın şart olduğunu söyleyen SETBİR Başkanı,

"Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100'üncü yılı olan 2023 yılının tarım ve gıda vizyonu, toplumun sağlıklı beslenme gereksinimlerini yeterli nicelik ve nitelikte, ekonomik, ekolojik ve sosyal açıdan sürdürülebilir yollarla karşılayabilen, biyolojik çeşitliliğini koruyan ve toplumsal yarara dönüştürebilen, verimliliği artan tarım ve tarımsal sanayinin de katkısıyla, uluslararası alanda rekabet edebilen gelişmiş bir Türkiye olmaktır. Bu noktada bizler sektör olarak çalışmaya ve hedeflerimize odaklanmaya devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.